

Jeff Werner

Professor i konsthistoria. kultur@gp.se

Kritiken blir köpt reklam

INGEN HAR VÄL MISSAT ATT krönikorna brer ut sig på kritikens bekostnad? Som en reaktion har nya kritikformer fötts. Det väckte onekligen uppmärksamhet när danska Betty Nansen-teatern anställde egna kritiker 2009. Trött på bristande diskussion och uppmärksamhet i andra medier bestämde sig teatern för att betala för recensioner som publiceras på hemsidan.

Ett liknande initiativ togs hösten 2011 i Schweiz. Teatrar som vill ha recensioner kan numer prenumerera på bevakning från www.theaterkritik.ch. Varför lita till opålitliga kulturredaktioner? Till en kostnad av 600 schweizerfranc levererar två professionella kritiker garanterat var sin text om föreställningen.

Allt som oftast kan man höra kulturutövare kokettera med att de inte läser kritik av sina egna föreställningar, böcker eller utställningar. I en del fall är det säkert sant. Men de flesta är medvetna om att kvalificerad kritik bidrar till verksamheten. Såväl kulturproducenter som kulturkonsumenter utvecklas av kompetenta granskningar, inte lättvindiga twitertyckanden eller snabbförtärda poängsättningar.

EN PARALLELL UTVECKLING är tillväxten av forum där kritiken skrivs av den egna professionen. Arkitektkåren har sysslat med det sedan många generationer tillbaka i tidskrifter som Arkitektur. Bildkonsten har sedan 2002 haft omkonst.com. Fördelen är att texterna ofta är initierade. Nackdelen är att de kan bli påfrestande hovsamma.

Även livekritik har blivit en metod för att blåsa liv i kultursamtalet. Idén är att låta kritiker diskutera verk direkt inför publik som också ges utrymme att ge sig in i diskussionen. I Sverige har det främst drivits på konstscener i Stockholm av föreningen Open Critic.

Konst- design- och arkitekturskolor har sedan länge anlitat kritiker inte minst som granskare av examensarbeten. På senare år har även konsthallar som kanadensiska Dunlop Art Gallery och Lokaal 01 i Antwerpen startat critics-in-residence program som låter kritiker verka på plats under längre tid. Även ett och annat arkitektkontor, som australienska BVN, har anställt kritiker. Kanske inte så märkligt eftersom arkitektur sannolikt är det kulturfält som ägnas minst seriös kritik i de etablerade medierna.

Dock, det finns en uppenbar fara med att vara anställd av den man ska granska. Kritikern riskerar att förvandlas från förvägen recensent till förklädd reklamman. En del uppdragsgivare, som Cleveland Orchestra i Miami, är också tydliga med att den anställde kritikerns uppgift inte är att vara alltför kritisk till verksamheten. Kanske borde de anställa en krönikör istället?